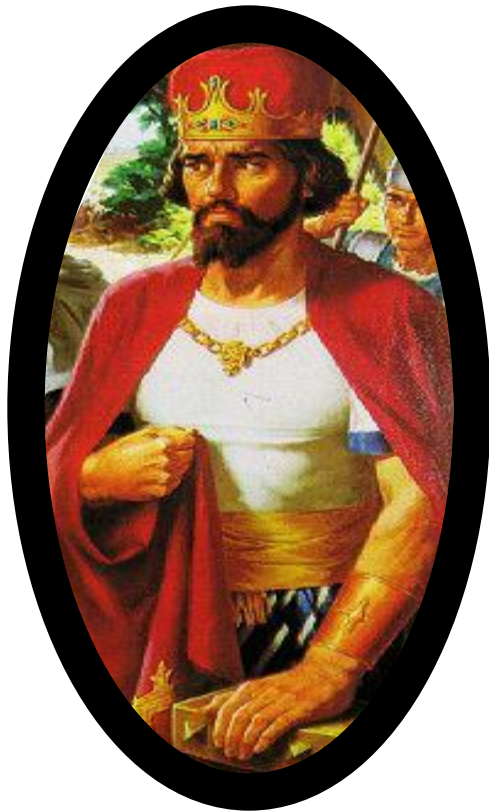

Jeremija prohvetearingud “karjaste” vastu

Jeremija 23:1-11
Jeremija 25:34-38

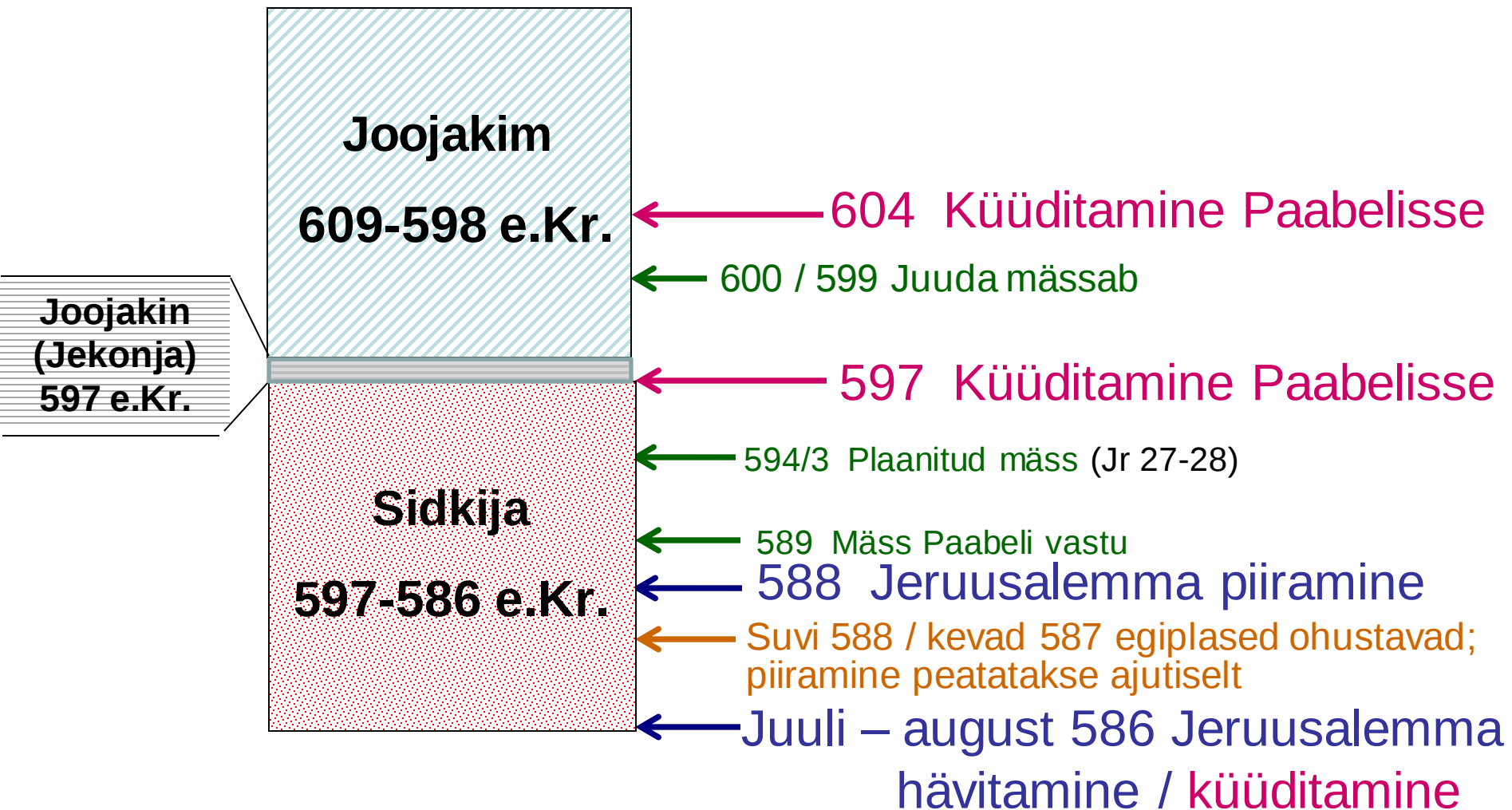
**Kuningas
& kuninga sulased**

Jeremija raamat

1	Jeremija kutsumine
2 - 25	Ettekuulutused kohtuotsusest
26-29	Biograafiline: vastuolu ülikute & prohvetitega
30-33	Ettekuulutused lootusest: "Lohutuse raamat"
34 - 45	Biograafiline: ptkd. 34-39 Joojakiini & Sidkija valitsused ptkd. 40-45 Pärast Jeruusalemma langemist
46-51	Ettekuulutused võõraste rahvaste vastu
52	Ajalooline kokkuvõte: Jeruusalemma langemine

Jeremija ptkd. 34-38:

Kuninga vastused Jeremija prohvetlikele sõnumitele
aastatest 605 – 587 e.Kr.

Jeremija ptkd. 34-38:

Kuninga vastused Jeremija prohvetlikele sõnumitele

Pt. 34:1-7	588 e.Kr.	Sidkija
------------	-----------	---------

Pt. 34:8-22	Suvi 588 / Kevad 587 e.Kr.	597-586 e.Kr.
-------------	-------------------------------	---------------

Pt. 35	Pärast 605 e.Kr.	Joojakim
--------	------------------	----------

Pt. 36:1-26	Dets 604 e.Kr.	
-------------	----------------	--

Pt. 36:27-32	604 e.Kr.	609 – 598 e.K.
--------------	-----------	----------------

Pt. 37:1-10	Suvi 588 / Kevad 587 e.Kr.	
-------------	-------------------------------	--

Pt. 37:11-16	Suvi 588 / Kevad 587 e.Kr.	
--------------	-------------------------------	--

Pt. 37:17-21	587 e.Kr.	597-586 e.Kr.
--------------	-----------	---------------

Pt. 38:1-13	587 e.Kr.	
-------------	-----------	--

Pt. 38:14-28	587 e.Kr.	
--------------	-----------	--

Sidkija

Jeremija ptkd. 34-38:

Kuninga vastused Jeremija prohvetlikele sõnumitele

Joojakim

Jr 26 – 609 e.Kr.

- ¹ Ja Juuda kuninga Joojakimi, Joosija poja valitsemise alguses ...
- ²⁰ Aga oli ka keegi mees Uurija, Semaja poeg Kirjat-Jearimist, kes Issanda nimel prohvetlikult kuulutas, ja tema kuulutas selle linna ja maa kohta kõigiti sarnaselt Jeremija sõnadega.
- ²¹ Aga kui kuningas Joojakim ja kõik ta ihukaitsjad ja kõik vürstid kuulsid tema sõnu, siis püüdis kuningas teda surmata; aga Uurija kuulis sellest, kartis ja põgenes ning jõudis Egiptusesse.
- ²² Siis kuningas Joojakim läkitas Egiptusesse mehed: . . .
- ²³ Ja need tõid Uurija Egiptusest tagasi ning viisid ta kuningas Joojakimi ette; ja kuningas lõi ta mõõgaga maha ning viskas ta laiba lihtrahva hauda.
- ²⁴ Aga Jeremijaga oli Ahikami, Saafani poja käsi, nõnda et teda ei antud rahva kätte surmata.

Joojakim

Jr 36 -- 604 e.Kr.

- ²¹ Siis kuningas läkitas Jehudi rullraamatut tooma . . .
ja Jehudi luges kuninga kuuldes ja kõigi vürstide kuuldes,
kes seisis kuninga juures.
- ²² Kuningas istus talvekojas - oli üheksas kuu –
ja tema ees oli süüdatud sütepann.
- ²³ Ja kui Jehudi oli lugenud kolm või neli veergu,
siis lõikas kuningas kirjutaja noaga rullraamatu katki
Ja viskas sütepannil olevasse tulle,
kuni kogu rullraamat oli hävinud sütepanni tules.
- ²⁴ Aga nad ei tundnud hirmu ega käristanud oma riideid lõhki,
ei kuningas ega ükski tema teenritest,
kes kuulsid kõiki neid sõnu.
- ²⁵ Ja kuigi Elnatan, Delaja ja Gemarja kuningat tungivalt
palusid rullraamatut mitte põletada, ei võtnud ta neid kuulda.
- ²⁶ Ja kuningas käskis... kirjutaja Baaruki ja prohvet Jeremija
kinni võtta; aga Issand peitis nad ära..

Jeremija ptkd. 34-38:

Kuninga vastused Jeremija prohvetlikele sõnumitele

Sidkija

Jr 37 -- Suvi 588 / Kevad 587 e.Kr.

¹ . . . sai kuningaks Sidkija. . .

² Aga ei tema ega ta sulased ega maa rahvas võtnud kuulda
Issanda sõnu, mis ta rääkis prohvet Jeremija läbi.

³ Kord läkitas kuningas Sidkija . . . prohvet Jeremijale ütlema:
„Palu ometi meie eest Issandat, meie Jumalat!”

¹⁶ Nõnda tuli Jeremija kaevuhoonesse, võlvitud ruumi,
ja Jeremija jäi sinna kauaks ajaks.

¹⁷ Aga kord läkitas kuningas Sidkija tema järele
ja laskis ta enese ette tuua; ja kuningas küsis temalt salaja
oma kojas ning ütles: „Kas on Issandalt sõna?”
Ja Jeremija vastas: „On!” Ja ta ütles:
„Sind antakse Paabeli kuninga kätte!”.

Sidkija

Jr 37 -- 587 e.Kr.

- ¹⁸ Ja Jeremija ütles kuningas Sidkijale:
„Mis pattu ma olen teinud sinu ja su sulaste
ja selle rahva vastu, et te olete pannud mind vangikotta?
- ²⁰ Ja nüüd kuule ometi, mu isand kuningas!
Lase ometi mu alandlik palve langeda sinu ette ja ära saada
mind tagasi kirjutaja Joonatani kotta, et ma seal ei sureks!”
- ²¹ Siis kuningas Sidkija andis käsu
ja Jeremijat valvati vahtkonnaõues,
temale anti kakuke leiba päevas pagarite tänavast,
kuni linnast lõppes kõik leib;
ja Jeremija jäi vahtkonnaõue.

Jr 38 -- 587 e.Kr.

- ⁴ Siis ütlesid vürstid kuningale: „Surmatagu ometi see mees, sest ta teeb lõdvaks nende sõjameeste käed, kes siia linna on alles jäänud, ja kogu rahva käed, rääkides neile seesuguseid sõnu; sest see mees ei otsi sellele rahvale rahu, küll aga õnnetust!”
- ⁵ Ja kuningas Sidkija vastas: „Vaata, ta on teie käes, kuningas ei saa ju teha midagi teie vastu!”
- ⁶ Siis nad võtsid Jeremija ja viskasid ta kuningapoja Malkija kaevu, mis oli vahtkonnaõues; . . .
- ⁸ Ebedmelech siis Ebed-Melek läks kuningakojust ja rääkis kuningaga, öeldes:
- ⁹ „Mu isand kuningas! Need mehed on talitanud kurjasti kõiges, mis nad on teinud prohvet Jeremijale, et nad viskasid ta kaevu. Seal sureb ta nälga, sest linnas ei ole enam leiba.”
- ¹⁰ Siis kuningas andis etiooplasele Ebed-Melekile käsu, öeldes:
“ . . . tõmba prohvet Jeremija kaevust üles, enne kui ta sureb!”
- ¹³ Siis nad tõmbasid Jeremija köitega üles ja võtsid ta kaevust välja; ja Jeremija jäi vahtkonnaõue.

Jr 38 --- 587 e.Kr.

- ¹⁴ Ja kuningas Sidkija läkitas sõna ning laskis tuua prohvet Jeremija enese juurde, Issanda koja kolmanda sissekäigu juurde; ja kuningas ütles Jeremijale: „Ma tahan sinult küsida ühte asja, ära salga mulle midagi!”
- ¹⁵ Aga Jeremija vastas Sidkijale:
„Kui ma sulle midagi avaldan, kas sa siis tõesti mind ei tapa?
Aga kuigi ma sulle nõu annaksin, sa ei kuulaks mind!”
- ¹⁶ Siis kuningas Sidkija vandus Jeremijale salaja ja ütles:
„Nii tõesti kui elab Issand, kes meile hinge on loonud, mina ei tapa sind ega anna sind nende meeste kätte, kes püüavad su hinge.”
- ¹⁷ Siis Jeremija ütles Sidkijale:
„Nõnda ütleb Issand, vägede Jumal, Iisraeli Jumal:
Kui sa lähed vabatahtlikult välja Paabeli kuninga vürstide juurde, siis su hing jääb elama ja seda linna ei põletata tulega ning sina ja su sugu jääte elama.
- ¹⁸ Aga kui sa ei lähe välja Paabeli kuninga vürstide juurde, siis antakse see linn kaldealaste kätte ja nad põletavad selle tulega ja sina ei pääse nende käest.”

Jr 38 -- 587 e.Kr.

- ¹⁹ Siis kuningas Sidkija ütles Jeremijale:
„Mina kardan neid juute, kes on põgenenud kaldealaste juurde;
vahest antakse mind nende kätte ja nad teevad minuga halba nalja.”
- ²⁰ Aga Jeremija ütles: „Ei anta! Kuule ometi Issanda häält
selles, mis mina sulle räägin, siis su käsi käib hästi
ja su hing jääb elama!.
- ²⁴ Siis Sidkija ütles Jeremijale: „Keegi ärgu saagu teada
neid sõnu, muidu sa sured!.
- ²⁵ Ja kui vürstid kuulevad, et ma sinuga olen rääkinud, ja
nad tulevad su juurde ning ütlevad sulle: Kõnele ometi meile,
mida sa rääkisid kuningale, muidu me surmame sinu, ära meile
salga, ja mida kuningas sulle rääkis,
- ²⁶ siis ütle neile: Ma lasksin langeda kuninga ette oma
alandliku palve, et ta ei saadaks mind tagasi Joonatani kotta surema.”
- ²⁷ Kõik vürstid tulidki Jeremija juurde ja küsisid temalt;
aga ta vastas neile just nende sõnadega, nagu kuningas oli käskinud.
Siis nad läksid vaikides ära ta juurest, ja asi jäi saladusse.

Jeremija ptkd. 34-38:

Kuninga vastused Jeremija prohvetlikele sõnumitele

Joojakim	Sidkija
● avalikult & aktiivselt põlglik ● põlastab prohvetlikku sõna ● võtab paadunud hoiaku ● lugupidamatu ● vastuseisu & tagakiusu reaktsioon	◆ vastuvõtlik (mingil määral avatud) & huvitatud ◆ lugupidav & mures Jeremija pärast ◆ abivalmis Jeremija suhtes ◆ kardab teisi rohkem kui pöörab tähelepanu Jumala sõnale

■ Aga kumbki ei pööranud tähelepanu Issanda sõnale

□ Seega ei olnud isegi Sidkija kuulamisele “avatus” piisav.

Jeremija ptkd. 34-38:

Kohtuotsus, mis põhines kuningate vastustel Jeremija prohvetlikule sõnumile

Joojakim	Sidkija
36: ²⁹ Ja Juuda kuninga Joojakimi kohta ütle: Nõnda ütleb Issand: Sina oled selle rullraamatupõletanud, ³⁰ Seepärast ütleb Issand Juuda kuninga Joojakimi kohta nõnda: Ei ole temal seda järglast, kes istuks Taaveti aujärjele, ja tema surnukeha visatakse päevapalavuse ja öökülma kätte. ³¹Ja ma karistan teda ja tema sugu ning ta sulaseid nende süütegude pärast; ma toon neile ning Jeruusalemma elanikele ja Juuda meestele kogu selle õnnetuse, mille ma neile töötasin ja mida nad ei võtnud kuulda.”	34: 2 “Nõnda ütleb Issand, Iisraeli Jumal: Mine ja räägi Juuda kuninga Sidkijaga ja ütle temale: Nõnda ütleb Issand: Vaata, ma annan selle linna Paabeli kuninga kätte ja tema põletab selle tulega maha. 3 Ka sina ei pääse tema käest, sest sind võetakse tõesti kinni ja antakse tema kätte; sina saad Paabeli kuningat näha silmast silma ja tema räägib sinuga suust suhu ning sa lähed Paabelisse. 4 Kummatigi kuule Issanda sõna, Sidkija, Juuda kuningas! Nõnda ütleb Issand sinu kohta: Sa ei sure mõõga läbi! 5 Sa sured rahu! Ja nõnda nagu su isade, endiste kuningate, kes enne sind on olnud, auks põletati koolnusuitsutusi, nõnda põletatakse sinugi auks, ja sõnadega „Oh isand!” leinatakse ka sind! Sest mina ise olen öelnud selle sõna, ütleb Issand.”

Jeremija ptkd. 42-44:

Ellujäänute vastused Jeremija prohvetlikele sõnumitele

Pt. 39:1-10 Ajalooline ülestähendus: Jeruusalemma langemine
juuli-august 586 e.Kr.

39:11-14 Jeremija säästetakse babüloonlaste poolt

Pt. 39:15-18 seoses Ebed-Melekiga → 38:7-13 587 e.Kr.

40:1-6 Jeremija säästetakse babüloonlaste poolt

Pt. 40:7 – 41:18 Ajalooline ülestähendus: Gedalja mõrvamine

Pt. 42:1 – 43:7 Prohveteering ellujäänutele, seoses Egiptusesse minekuga

Pt. 43:8-13 Prohveteering ellujäänutele Egiptuses

Pt. 44 Prohveteering ellujäänutele Egiptuses

Pt. 45 Seoses Baarukiga 604 e.Kr.

Jr 42

- 1 Siis astusid ligi kõik sõjaväepealikud ja Joohanan, Kaareahi poeg, ja Jesanja, Hoosaja poeg, ja kogu rahvas pisemast suuremani,
- 2 ja ütlesid prohvet Jeremijale: „Langegu nüüd meie alandlik palve sinu ette ja sina palu meie eest Issandat, oma Jumalat, kogu selle jäägi eest; sest suurest hulgast on meid pisut järele jäänud, nagu sa meid oma silmaga näed!
- 3 Issand, su Jumal, andku meile teada tee, mida meil tuleks käia, ja seda, mida meil tuleks teha!”
- 4 Ja prohvet Jeremija vastas neile: „Küllap ma kuulen! Vaata, ma palun Issandat, teie Jumalat, nõnda nagu soovite, ja ma ilmutan teile iga sõna, mis Issand teile kostab, ega salga teie ees sõnagi!”
- 5 Siis nad ütlesid Jeremijale: „Issand olgu meie vastu tõsine ja ustav tunnistaja, kui me ei tee iga sõna järgi, millega Issand, su Jumal, läkitab sind meie juurde!
- 6 Olgu see hea või kuri, me kuulame Issanda, oma Jumala häält. Tema juurde me läkitame sinu, et meil võiks olla hea põli, kui me kuulame Issanda, oma Jumala häält.”

Jr 42 (jätkub)

- 7 Kümne päeva pärast tuli Jeremijale Issanda sõna
8 ja ta kutsus . . . ja kõik
sõjaväepealikud ... ja kogu rahva pisemast suuremani
9 ning ütles neile: „Nõnda ütleb Issand, Israeli Jumal, kelle juurde
te mind läkitasite, et ma paneksin teie alandliku palve tema ette:
10 Kui te jääte siia maale, siis ma ehitan teid ega kisu
maha, siis ma istutan teid ega kitku välja . . .
11 Ärge kartke Paabeli kuningat, keda te nüüd kardate;
ärge teda kartke, ütleb Issand, sest mina olen teiega,
et teid aidata ja tema käest päästa!
12 Ja mina annan teile armu, et tema halastab teie peale
ja laseb teid tulla tagasi teie oma maale.

Jr 42 (jätkub)

- 13 Aga kui te ütlete: Me ei jää siia maale! ega võta kuulda Issanda, oma Jumala häält,
- 14 vaid ütlete: Ei, me läheme tõesti Egiptusesse, kus meil ei ole vaja näha sõda ega kuulda sarvehäält ja kus meil ei ole leivanälga, ja me jäämegi sinna -
- 15 siis kuule seepärast nüüd Issanda sõna, Juuda jääk: Nõnda ütleb vägede Issand, Iisraeli Jumal: Kui te tõesti pöörate oma näod Egiptuse poole ja lähete sinna võõraina elama,
- 16 siis saab mõõk, mida te kardate, teid kätte seal, Egiptusemaal, ja nälg, mille pärast te olete mures, tuleb teile järele sinna, Egiptusesse, ja te surete seal.
- 17 Ja kõik need mehed, kes pööravad oma näo Egiptuse poole, et seal võõraina elada, surevad mõõga läbi, nälga ja katku, ja ükski neist ei saa põgeneda ega pääse õnnetuse eest, mille ma neile saadan.
- 18 Sest nõnda ütleb vägede Issand, Iisraeli Jumal: Otsekui mu viha ja raev on valatud Jeruusalemma elanike peale, nõnda valatakse mu raev teie peale, kui te lähete Egiptusesse, ja te saate sajatuseks ja hirmutuseks, needuseks ja teotuseks, ja te ei saa enam näha seda paika.
- 19a Issand ütleb teile, Juuda jääk: Ärge minge Egiptusesse!

Jr 42 (jätkub)

- 19b Olgu teil hästi teada, et ma täna olen teid hoiatanud!
- 20 Sest te petsite iseendid, kui te läkitasite mind Issanda, oma Jumala juurde, öeldes: Palu meie eest Issandat, meie Jumalat; ja mida iganes Issand, meie Jumal, ütleb, seda ilmuta meile ja me teeme nõnda!
- 21 Aga olles teile täna ilmutanud, te siiski ei kuula Issanda, oma Jumala häält kõiges, milleks ta mind teie juurde on läkitanud.
- 22 Ja nüüd teadke hästi, et mõõga, nälja ja katku läbi te surete seal paigas, kuhu te tahate minna võõraina elama.”

Jr 43

¹ Ja kui Jeremija oli lõpuni rääkinud kogu rahvale kõik Issanda, nende Jumala sõnad, ...

² siis . . . ja kõik ülbed mehed - need ütlesid Jeremijale: „Sa räägid

valet! Issand, meie Jumal, ei ole sind läkitanud ütlema:

Ärge minge Egiptusesse võõraina elama, . . . “

⁴ Ja . . . ja kõik sõjaväepealikud ja kogu rahvas ei kuulanud Issanda häält,

et nad jääksid Juudamaale,

⁵ vaid . . . ja kõik sõjaväepealikud

võtsid kõik Juuda järelejäänud, . . .

ja prohvet Jeremija ja Baaruki; . . .

⁷ ja nad läksid Egiptusemaale, sest nad

ei kuulanud Issanda häält;

ja nad jõudsid Tahpanheesini.

Jr 44

- ¹ Sõna, mis Jeremijale tuli kõigi juutide kohta,
kes elasid Egiptusemaal, kes elasid Migdolis,
Tahpanheesis, Noofis ja Patrosemaal;
ta ütles:
- ² „Nõnda ütleb vägede Issand, Iisraeli Jumal: . . .
- ⁸ “. . . pahandades mind oma kätetööga, suitsutades teistele
jumalatele Egiptusemaal, kuhu te olete tulnud võõraina elama,
hävitades endid sellega ning saades sajatuseks
ja teotuseks kõigi maa rahvaste seas? . . .”

Jr 44 (järkub)

- 1 Nad ei ole murdunud tänapäevani ja nad ei karda ega käi minu Seaduse ja mu määruste järgi, mis ma olen andnud teile ja teie vanemaile.
- 11 Seepärast ütleb vägede Issand, Iisraeli Jumal, nõnda: Vaata, ma pööran oma palge teie vastu õnnetuseks ja kogu Juuda hävitamiseks.
- 12 Ja ma võtan Juuda jäägi, kes pöörasid oma näod Egiptusemaa poole, et seal võõraina elada, ja nad kõik hukuvad; Egiptusemaal nad langevad mõõga ja nälja läbi; nad hukuvad pisemast suuremani, nad surevad mõõga ja nälja läbi ning saavad sajatuseks, hirmutuseks, needuseks ja teotuseks.
- 13 Ja ma karistan neid, kes elavad Egiptusemaal, nõnda nagu ma karistasin Jeruusalemma mõõga, nälja ja katkuga.
- 14 Ja Juuda jäägist, kes tulid Egiptusemaale võõraina elama, ei jää järele põgenikke ega pääsenuid, et pöörduda tagasi Juudamaale, . . .

Jr 44 (jätkub)

- 15 Aga kõik mehed, kes teadsid, et nende naised olid
suitsutanud teistele jumalatele, ja kõik naised, kes seal seisid
suure koguna, ja kõik rahvas, kes elas Egiptusemaal Patroses,
kostasid Jeremijale, öeldes:
- 16 „Sõna, mis sa meile oled rääkinud Issanda nimel, ei
võta me sinult kuulda,
- 17 vaid me teeme teoks iga sõna, mis on tulnud meie eneste suust,
suitsutame Taevakuningannale ja valame temale
joogiohvreid, nõnda nagu me oleme teinud, meie ja meie vanemad,
meie kuningad ja meie vürstid Juuda linnades ja Jeruusalemma
tänavail; siis oli meil leiba külluses ja hea põli, ja me ei
näinud õnnetust.

HAGAR THE HORRIBLE by Dik Browne

3 Liiki vastused veenmissõnumitele, mis püüavad muuta inimese käitumist (kognitiivne dissonants & psühholoogiline reaktants)

1) Kuulajaskond ***võtab omaks*** kõneleja seisukoha,
muutes oma varasemat käitumist või suhtumist

2) Kuulajaskond ***minimeerib*** kõneleja seisukohta
enesele rakendamise suhtes,
või ratsionaliseerib, et jätkuv käitumine kaalub üles kõik
potentsiaalsed ohud

3) Kuulajaskond ***hülgab*** kõneleja seisukoha,
keeldudes, vastu vaieldes või rünnates
(a) sõnumit
(b) kõnelejat

3 Liiki vastused veenmissõnumitele, mis püüavad muuta inimese käitumist (kognitiivne dissonants & psühholoogiline reaktants)

1) Kuulajaskond **võtab omaks** kõneleja seisukoha

Kuulajaskond aktsepteerib nii:

(a) sõnumi tõesust

kui (b) selle kohest rakendatavust endale

NING seetõttu muudab

oma varasemat käitumist ja suhtumist,

et kohanduda selle uue seisukohaga

Mõned aktsepteerisid Jeremija prohveteringuid kui
tõde:

- Baaruk, Jeremija kirjutaja
- need, kes säilitasid Jeremija prohveteringud
nõnda, et neist sai kanooniline Pühakiri

3 Liiki vastused veenmissõnumitele

2) Kuulajaskond ***minimeerib*** kõneleja seisukohta enesele rakendamise suhtes, või ratsionaliseerib, et jätkuv käitumine kaalub üles kõik potentsiaalsed ohud

“Minuga ei juhtu see kunagi.”

“See ei ole nii halb kui nad räägivad.”

“Seda ei juhtu veel tükk aega.”

“Ma ei suuda muutuda.”

Kuulajaskond osaliselt aktsepteerib:

▶ sõnumi tõesust

AGA hülgab

▶ selle mistahes kohese rakendatavuse endale

JA seetõttu ei muuda oma käitumist ja suhtumist

2) Kuulajaskond *minimeerib* kõneleja seisukohta

- Oht ei saa tõeks

Jeremija 12

⁴ Kui kaua peab maa leinama
ja kõigi väljade rohi kuivama?
Nende kurjuse pärast, kes seal elavad,
hukkuvad loomad ja linnud,
sest nad ütlevad:
„Tema ei näe meie lõppu.”

Jeremija 17

¹⁵ Vaata, nad ütlevad mulle:
„Kus on Issanda sõna?
Mingu see ometi täide!”

2) Kuulajaskond *minimeerib* kõneleja seisukohta

- Võimetus muutuda, isegi siis, kui see on tõde

Jeremija 18:11-12

- ¹¹ Ja nüüd räägi ometi Juuda meestele
ja Jeruusalemma elanikele ning ütle:
Nõnda ütleb Issand: Vaata, mina valmistan teile
õnnetuse {katastroof}, ja pean nõu teie vastu.
Pöördugu seepärast igaüks oma kurjalt teelt ja
parandagu oma viise ja tegusid!
- 12 Aga nad vastavad: Asjata! Sest me käime
oma nõu järgi ja talitame {jätkame}
igaüks oma kurja südame paadumuses.

3 Liiki vastused veenmissõnumitele

- 3) Kuulajaskond ***hülgab*** kõneleja seisukoha,
keeldudes, vastu vaieldes või rünnates
- (a) sõnumit ja/või
 - (b) kõnelejat

Kuulajaskond hülgab nii:

(a) sõnumi tõesuse

kui ka (b) selle mistahes rakendatavuse endale

NING seega ei muuda oma käitumist ja/või suhtumist,
vaid pigem ründab vastu

3) Kuulajaskond ***hülgab*** kõneleja seisukoha, keeldudes, vastu vaieldes või rünnates (a) sõnumit

● ***Keeldumine sõnumi aktsepteerimisest:***

Jr 44 *Ellujäänud, kes läksid Egiptusesse*

¹⁵ Aga kõik mehed, kes teadsid, et nende naised olid
suitsutanud teistele jumalatele, ja kõik naised, kes seal seisisid
suure koguna, ja kõik rahvas, kes elas Egiptusemaal Patroses,
kostasid Jeremijale, öeldes:

16 „Sõna, mis sa meile oled rääkinud Issanda nimel,
ei võta me sinult kuulda,

17 vaid me teeme teoks iga sõna, mis on tulnud meie eneste suust,
suitsutame Taevakuningannale ja valame temale
joogiohvreid, nõnda nagu me oleme teinud, meie ja meie vanemad,
meie kuningad ja meie vürstid Juuda linnades ja Jeruusalemma
tänavail; siis oli meil leiba külluses ja hea põli, ja me ei
näinud õnnetust.

18 Aga sellest peale, kui me lakkasime suitsutamast Taevakuningannale
ja valamast temale joogiohvreid, on meil olnud
puudus kõigest ja me oleme hukkunud mõõga ja nälja läbi.

3) Kuulajaskond ***hūlgab*** kõneleja seisukoha,
keeldudes, vastu vaieldes või rünnates
(a) sõnumit

- ***Vastu vaidlemine teistsuguse sõnumiga:***

Jr 28: Hananja vastu-sõnum

3) Kuulajaskond **hülgab** kõneleja seisukoha, keeldudes, vastu vaieldes või rünnates (a) sõnumit

● ***Sõnumi tõesuse ründamine:***

Jr 43 *Ellujäänud pärast Jeruusalemma hävitamist, seoses Egiptusesse minekuga*

¹ Ja kui Jeremija oli lõpuni rääkinud kogu rahvale kõik
Issanda, nende Jumala sõnad, millega Issand,
nende Jumal, oli teda läkitanud nende juurde, . . .

² Siis . . . ja kõik ülbed mehed - need ütlesid Jeremijale:
„Sa räägid valet! Issand, meie Jumal, ei ole sind läkitanud ütlema:
Ärge minge Egiptusesse vööraina elama,

³ vaid Baaruk [Jeremija kirjutaja] . . . kihutab sind meie vastu,
et meid anda kaldealaste kätte,
selleks et nad meid surmaksid
või viiksid vangi Paabelisse!”

3) Kuulajaskond ***hūlgab*** kõneleja seisukoha, rünnates

(b) kõnelejat

Jr 11:21

püüdis teda surmata

20:1-2

Pashur pani ta jalapakku

26:8, 10-11

püüdis teda surmata

29:24-27

soovitas Jeremija jalapakku panna

32:2-5

“koduarestis”

36:26

Joojakim püüdis teda tappa

ptkd. 37-38 (eriti 38:1-6)

vanglas, visati kaevu

Vt! ka Uuri ja kohta Jr 26:20-23

Vastuseis Jeremija prohvetlikule teenistusele

► Kutsumise narratiiv:

Vähene reageerimine ja oodatav vastuseis

Jr 1:18-19

- ¹⁸ Sest vaata, mina panen su täna
kindlustatud linnaks ja
raudsambaks ning
vaskmüüriks kogu maa vastu,
Juuda kuningate, selle vürstide,
preestrite ja maa rahva vastu.
- ¹⁹ Nad võitlevad sinu vastu, aga nad ei saa võimust su üle,
sest mina olen sinuga, ütleb Issand,
ja ma päästan sinu.”

Vastuseis Jeremija prohvetlikule teenistusele

► Biograafilised narratiivid:

Vastuseisu on kirjeldatud

Joojakim 609 – 597 e.Kr.	Mingil ajal Joojakimi valitsuse vältel	Jr 19:14-20:6 Jeremijat pekstakse & pannakse jalapakku preester Pashuri poolt terveks ööks (20:2)
	ca 609/8	Jr pt. 26 Jeremija võetakse kinni & ja nõutakse surma mõistmist (s. 8), kuid see hoitakse ära (s. 24)
	605	Jr 36:1-8 Jeremijal ei lubatud templisse minna (s. 5)
	Dets. 604	Jr 36:9-26 Katse Jeremijat kinni võtta, Jeremija peidab ennast (slmd. 19, 26)

Sidkija 597 – 586 e.Kr.	594/3	Jr ptkd. 27-28 (Märk-tegu, et alanduda Paabeli ikkele): Prohveteeringule seisis vastu prohvet Hananja
		Jr 29 (kiri eksiilis olijatele): Semaja (eksiilis) veenab preestrit Jeruusalemmas panema Jeremija jalapakku & kaelaraudu (vv. 26-27)
	Suvi 588 / Kevad 587	Jr 37:11-20 (Jeremija püüab linnast lahkuda): • Jeremija arreteeritakse (s. 13) • Süüdistatakse babüloonlaste poole üle jooksmises (s. 13) • Jeremijat pekstakse (v. 15) • Pannakse vangi (vv. 15-16) • Pannakse vahtkonnaõue (v. 21) pärast Sidkijale appeleerimist (v. 20)
	587	Jr 38:1-13 (Prohveteering alistuda babüloonlastele): • Ametnikud soovisid Jeremija surma (s. 4) • Jeremija pandi mudasesse tsisterni (s. 6) • Võeti tsisternist välja, kuid jäeti “koduaresti” vahtkonnaõues (v. 13).
		Jr 38:14-28 (Nõuanne Sidkijale alistuda): • Jeremija oli vahtkonnaõues kuni Jeruusalemm vallutati (s. 28)
		Jr 32:1-5 (Prohveteering Jeruusalemma vallutamisest); • Jeremija “koduarestis” vahtkonnaõues (s. 2) (vaata ka 33:1)

Vastuseis Jeremija prohvetlikule teenistusele

► “Kaebelaulud” (*Laments*): (dateerimata)

11:18-23	• kavandasid plaani teda tappa (slmd. 18-19) • püüdsid teda tappa / käskisid mitte prohveteerida (s. 21)
12:1-6	• sugulased reetsid ta (s. 6)
15:15-21	• oli tagakiusatud, süüdistatud (s. 15) • võideldi tema vastu (s. 20)
17:14-18	• küsimus, kus on Issanda sõna (s. 15)
18:18-23	• kavandasid tema vastu plaane (s. 18) • kaevasad tema jaoks augu (smld. 20, 22) • seadsid ta jalgadele paelu (s. 22) • kavandasid teda tappa (s. 23)
20:7-13	• kõik mõnitasid teda (s. 7) • kaebasid ta peale; tahtsid näha ta langemist (s. 10)

Jeremija “Kaebelaulud / pihtimused”

[11:18-23

[12:1-6

[15:10-14

[15:15-21

17:14-18

18:18-23

[20:7-13

[20:14-18

Kirjanduslik vorm on sarnane “kaebelaulu psalmidele”:

3 võtmekomponenti:

1) Kaebus

- emotsionaalsed väited asjaoludest, mis põhjustavad kannatusi

2) Palve (petitsioon)

- palub Jumalal märgata, sekkuda, süütust kaitsta – st. õiglust teostada

3) Kuulutus ustavusest Jumala teenimisel

Jeremija “Kaebelaulud / pihtimused”

[11:18-23

12:1-6

[15:10-14

15:15-21

2-osaline struktuur:

A) Jeremija kaebelaul

B) Jumala vastus

17:14-18

18:18-23

[20:7-13

20:14-18

1-osaline struktuur:

A) Jeremija kaebelaul

Jeremija “Kaebelaulud / pihtimused”

[11:18-23
12:1-6

[15:10-14
15:15-21

17:14-18

18:18-23

[20:7-13
20:14-18

Millised “asjaolud”
kutsuvad esile
“kaebelaulu”?

Mis see on Jeremija
prohvetlikus
teenimistöös, mis
põhjustab Jeremijas
seda “kaebelaululist”
reageerimist?

Jeremija 11:18-23

¹⁸ Ja Issand ilmutas mulle ning ma sain teada;
siis näitasid sa mulle nende tegusid.
¹⁹ Mina olin nagu süütu talleke, keda viiakse tappa,
ega teadnud, et nad mu vastu mõtteid mõlgutasid:
„Hävitagem puu koos ta viljaga ja raiugem ta ära
elavate maalt, et ta nimegi enam ei meenutataks!”

Kaebus

²⁰ Aga vägede Issand on õiglane kohtumõistja,
kes katsub läbi neerud ja südame.
Lase mind näha, et sa neile kätte tasud,
sest ma olen oma riiuasja sinule avaldanud!

Palve

Issanda
vastus

► Kohtuotsus
ründajate vastu

²¹ “Seepärast ütleb Issand nõnda Anatoti meeste kohta,
kes püüavad mu hinge ja ütlevad:
„Sina ära ennusta Issanda nimel, et
sa ei sureks meie käe läbi!”
²² seepärast ütleb vägede Issand nõnda:
Vaata, ma nuhtlen neid: noored mehed surevad
mõõga läbi, nende pojad ja tütreid surevad nälga.
²³ Neist ei jää järele jääkigi,
sest ma toon Anatoti meestele
nende karistusaastal õnnetuse.

Jeremija 12:1-6

1 "Sina jääd õiglaseks, Issand, kuigi ma riidlen sinuga.

Tõesti, ma tahaksin sinuga

rääkida õigusemõistmisest.

Miks läheb korda õelate tee?

Miks kõik petised elavad rahu?

Kaebus

2 Sina istutad neid, nad juurduvad,
nad kasvavad, kannavad isegi vilja.

Nende suus oled sa ligidal,

aga nende neerudest kaugel.

3 Kuid sina, Issand, tunnend mind,
näed mind ja katsud läbi mu südame missugune see on sinu ees.

Ustavuse kuulutamine

Lahuta nad nagu tapalambad
ja pühenda veristuspäevaks!

Palve

4 Kui kaua peab maa leinama
ja kõigi väljade rohi kuivama?
Nende kurjuse pärast, kes seal elavad,
hukkuvad loomad ja linnud,
sest nad ütlevad:
„Tema ei näe meie lõppu.”

Kaebus

Issanda vastus

► Noomib
Jeremijat
► Manitseb
mitte kartma

5 "Kui sa väsid jalameestega koos joostes,
kuidas sa võiksid siis võistelda hobustega?

Rahulikul maal võid sa olla julge,
aga mida sa teeksid Jordani padrikus?

6 Sest isegi su vennad ja su isa pere,
needki petavad sind, needki karjuvad
täiest kõrist sulle järele.
Ära usu neid,
isegi kui nad sinuga lahkesti räägivad!"

Jeremija 15:10-14

¹⁰ "Häda mulle, ema, et sa sünnitasid minu,
riiaka ja tülika mehe kogu maale!

Kaebus

Ei ole ma võlausaldaja ega võlgnik,

Ustavuse kuulutamine

ometi sajatavad mind kõik.

Kaebus

¹¹ Issand ütles:

Küll ma vabastan su hea jaoks,
küll ma panen vaenlase anuma sind
õnnetuse ajal ja häda ajal."

¹² "Kas murdub raud, põhjamine raud ja vask?

▶ Tugevdab
Jeremijat

▶ Toob kohtuotsuse
Juuda peale

¹³ Sinu [= Juuda rahvas] varanduse
ja tagavarad annan ma ilma hinnata
saagiks kõigi su pattude pärast
ja kõigis su paigus.

¹⁴ Ma panen sind teenima
su vaenlasi maal,
mida sa ei tunne,
sest mu vihatuli on süttinud – see põleb teie kohal."

Issanda
vastus

Jeremija 15:15-21

¹⁵ "Sina tead seda. Issand, pea mind meeles
ja kanna hoolt minu eest, tasu kätte minu eest
mu tagakiusajaile! Oma suures kannatlikkuses
ära võta mind ära,

Palve

mõtle, et ma sinu pärast kannan teotust!

Kaebus

¹⁶ Kui leidus su sõnu, siis ma neelasin neid
ja su sõna oli mulle lustiks ja südamerõõmuks,
sest mulle on pandud sinu nimi,
Issand, vägede Jumal.

Ustavuse
kuulutamine

¹⁷ Ei ole ma istunud naerjate killas ega ole ma ilutsenud;
sinu käe pärast olen ma istunud üksinda,

sest sa oled mu täitnud oma sajatusega.

¹⁸ Mispärast on mu valu nii püsiv
ja mu haav ravimatu?

See ei taha paraneda.

Oh häda! Sa oled mulle nagu kahanev oja,
nagu vesi, mis ei jää püsima."

Kaebus

Issanda vastus

► Manitsev
noomimine

19 Selle peale ütleb Issand nõnda:

"Kui sa pöördud, siis ma lasen sind
jälle seista mu palge ees.

Ja kui sa lahutad väärtusliku tühisest,
siis sa oled otsekui minu suu.

Nemad pöörduvad siis sinu poole,
aga sina ei pöördu nende poole.

► Tugevdab &
päästab Jeremija

20 Ja mina teen sind kindlaks vaskmüüriks
selle rahva vastu; kui nad võitlevad sinu vastu,
siis nad ei võida sind,
sest mina olen sinuga, et sind aidata ja päästa,
ütleb Issand.

21 Ja ma päästan sind kurjade käest
ning lunastan vägivallavalitsejate pihust."

Jeremija 17:14-18

¹⁴ Tee mind terveks, Issand,
siis ma saan terveks; aita mind,
siis ma saan abi, sest sina oled mu kiitus.

Palve

¹⁵ Vaata, nad ütlevad mulle:
"Kus on Issanda sõna?
Mingu see ometi täide!"

Kaebus

¹⁶ Ma ei ole põiganud järgnemast sulle, karjasele,
ega ole soovinud õnnetusepäeva.
Sa tead, et mis mu huultelt on välja tulnud,
see on sinu palge ees.

Ustavuse
kuulutamine

¹⁷ Ära ole mulle hirmutuseks,
sina, mu varjupaik kurjal ajal!
¹⁸ Jäägu häbisse mu jälitajad,
aga mind ära lase jääda häbisse;
tundku nad hirmu, aga mind ära lase hirmu tunda;
too nende peale õnnetusepäev
ja purusta nad kahekordselt!

Palve

Jeremija 18:18-23

18 Aga nad ütlevad:

"Tulge, peame nõu Jeremija vastu!

Sest ei lõpe preestril Seadus,

targal nõu ega prohvetil sõna.

Tulge, lööme teda keelega

ja paneme tähele iga tema sõna!"

Kaebus

19 Issand, pane mind tähele ja kuule mu süüdistajate häält!

Palve

20 Kas head tasutakse kurjaga?

Nad on ju mulle augu kaevanud, et võtta minult elu.

Kaebus

Tuleta meelde, kuidas ma seisin sinu ees,

rääkides nende kasuks head, et pöörata nende pealt su viha.

Ustavuse
kuulutamine

21 Seepärast jäta nende lapsed nälga

ja tõuka nad mõõga ette;

nende naised jäägu lasteta ja leskedeks,

nende mehi tapku katk ja nende noored mehed

löödagu sõjas mõõgaga maha!

Palve

22 Kuuldagu nende kodadest kisendamist,

kui sa äkitselt tood nende kallale röövjõugu.

Sest nad on kaevanud minu püüdmiseks augu

ja on salaja seadnud mu jalgadele paelu.

23 Aga sina, Issand, tead kõiki nende mõrvaplaane minu vastu.

Kaebus

Ära lepita nende süüd

ja ära kustuta nende pattu oma palge eest!

Komistagu nad sinu palge ees – talita nendega nõnda oma viha ajal!

Palve

Jeremija 20:1

- 1 Kui preester Pashur, Immeri poeg,
kes oli Issanda koja kõrgeim ülevaataja,
kuulis Jeremijat prohvetlikult rääkivat neid sõnu,
- 2 siis lõi Pashur prohvet Jeremijat
ja pani tema jalapakku,
mis oli Issanda koja juures
Benjamini Ülaväravas.

Tutvustab
kirjanduslikult
kaebust
salmides 7ff.

Jeremija 20:7-13

Jeremija 20:7-13

- 7 Sa valmistasid mulle pettumuse, Issand,
ja ma olen pettunud;
sa oled minust tugevam ja võitsid.
Ma olen iga päev olnud naeruks,
kõik pilkavad mind.
- 8 Sest iga kord, kui ma räägin,
pean ma kisendama.
Ma hüüan: "Vägivald ja rüüstamine!"
Sest Issanda sõna on saanud mulle
igapäevaseks teotuseks ja pilkeks.
- 9 Aga kui ma mõtlesin:
Ma ei taha enam mõelda tema peale
ega rääkida tema nimel,
siis oli mu südames nagu põletav tuli,
suletud mu luudesse-liikmetesse.
Ma nägin vaeva, et seda taluda, aga ma ei suutnud.
- 10 Sest ma olen kuulnud paljude laimu,
ähvardust kõikjal:
"Andke üles! Anname ta üles!"
Kõik mu sõbrad luuravad mu vääratust:
Vahest ta laseb ennast tüssata,
et saaksime teda võita ja temale kätte tasuda.

Kaebus

Jeremija 20:7-13

11 Aga Issand on minuga otsekui võimas kangeline;
seepärast komistavad mu jälitajad
ega suuda midagi. Nad jäävad suurde häbisse,
sest neil ei ole tulemust.
See on igavene häbi, mida ei unustata.

Kindlus
vastuse
saamises

12 Vägede Issand,
kes sa katsud õige läbi,
kes sa näed neerusid ja südant,
lase mind näha, et sa neile kätte tasud,
sest ma olen sinule avaldanud oma riiuasja.

Palve

13 Laulge Issandale,
kiitke Issandat,
sest tema päästab vaese hinge
kurjategijate käest!

Kiitus
vastuse
eest

Jeremija 20:14-18

14 Neetud olgu päev, mil ma sündisin;
päev, mil ema mu sünnitas, jäägu õnnistuset!
15 Neetud olgu mees, kes tõi mu isale sõnumi, öeldes:
"Sulle sündis poeglaps!" ja teda väga rõõmustas.

16 Selle mehe käsi käigu nagu linnadel,
mis Issand kahetsemata segi paiskas.
Kuulgu ta hädahüüdu hommikul ja sõjakisa keskpäeval,
17 et ta mind ei surmanud emaihus,
et mu ema oleks olnud mulle hauaks
ja ta üsk oleks jäänud igavesti rasedaks.

Palve

18 Mispärast ma olen välja tulnud emaihus nägema
vaeva ja muret, nõnda et mu päevad lõpevad häbis?

Kaebus

Jeremija “Kaebelaulud / Pihtimused”

11:18-23

12:1-6

15:10-14

15:15-21

17:14-18

18:18-23

20:7-13

20:14-18

1) Prohvetlik ülesanne

- selle keerukus
- tagakius, kogetud vastuseis

2) Prohvetlik sõna

- nähakse, et see ei täitu
- viivitus täitumises

Jeremija kaebelaulud & prohvetlik ülesanne

- ▶ Prohvetlikku ülesannet, mis on jumalikult määratud, ei ole tingimata lihte ellu viia
- ▶ See võib sisaldada ka sõnumitooja (prohveti) sisemist võitlust, mis on põhjustatud:
 - (a) sõnumite olemusest ja liigist
 - (b) kogetud vastuseisust
 - (c) puudujäägist ennustuste täidaminekul
 - (d) näilisest puudujäägist Jumala toetavas kohalolus
- ▶ Jumal on see, kellele väljendada neid raskusi
 - ◀ “Kaebelaulu” palved on aktsepteeritud vahend, mille kaudu Jumalale oma sügavaid tundeid väljendada (nii kaebusi kui palveid)

“Palve tähendusest lähtudes pakub see Jeremija pihtimuste uurimine järgmisi tähelepanekuid:

- 1) Jeremija palved on adresseeritud Jumalale, kes kuuleb ning kelle ees võib {inimene} esitada {oma} palve, enesekindlusega, et saabub õigus.
- 2) Oma palvetes esitab Jeremija selgesõnaliselt oma mured, mis teda vaevavad, loetledes oma kaebusi ja hinnates oma käitumist.
- 3) Oma palvetes toob ta ka vaoshoidmatu verbaalse väljenduse kaudu esile oma soovid.
- 4) Pärast oma olukorra esitlemist ja palve edastamist peatub ta refleksiooniks ning see vaikus on laetud kaalukatest tagajärgedest, sest 5) sellest lähtub . . . meelekindlust ja tema enda soovide puhastumist.”